

від моменту першої постановки не сходили зі сцен театрів. Зараз важко уявити, що в радянському оперному театрі спектакль міг пройти більше 200 разів! А так було: у російськомовній Одесі з шаленим успіхом ішов поставлений українською мовою «Вій» – єдина у Губаренка опера-балет. Така цифра – вагомий аргумент популярності. Інший приклад стосується трактовок: уже після смерті композитора до партитури опери «Ніжність» водночас звернулися Національна опера України та Національна філармонія. У дуже різних за задумом і концепцією виставах продовжився пошук інтерпретаторських варіантів одного з найбільш відомих творів автора.

Хочеться, щоб творчий доробок композитора, який був літописцем свого часу і справжнім лицарем музичного театру, знайшов нових ентузіастів і

відродився на театральних сценах у нових сучасних інтерпретаціях.

Література

1. Драч І. Композитор Віталій Губаренко: формула індивідуальності : монографія / І. Драч. – Суми, 2002. – 228 с.
2. Полянська Г. Жанровий пошук у балетній музиці Віталія Губаренка : монографія / Галина Полянська. – Ніжин, 2017. – 238 с.
3. Полянська Г. Національні традиції музичного театру та їх спадковий розвиток / Галина Полянська // Українське музикознавство. – 2002. – № 31. – С. 56–67.
4. Черкашина-Губаренко М. Музичний театр Віталія Губаренка – історичний контекст, риси драматургії / М. Черкашина-Губаренко // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. – К., 2003. – Вип. 32. – Кн. 4 : Віталій Губаренко: сторінки творчості. Статті, дослідження, спогади. – С. 5–33.

Юлія Мохірєва, Ніна Степаненко

«ПОТОЧНИЙ ПЕРЕГЛЯД», АБО СЕКРЕТИ ТВОРЧОЇ РОБІТНІ ХУДОЖНИКА ВІКТОРА БАБЕНКА

Виставка, читаємо у Словникові української мови, – публічний показ спеціально підібраних предметів і місце його показу, а також сукупність предметів, виставлених для огляду. Усюдишуща Вікіпедія повідомляє, що виставка – це публічна демонстрація досягнень в економіці, науці, техніці, культурі, мистецтві та інших царинах суспільного життя. Удаємося до лексикографічного тлумачення цього слова, аби вирізнити одну вельми важливу річ: мистецькі дійства, які відбуваються у великій виставковій залі Полтавського художнього музею імені Миколи Ярошенка (Галереї мистецтв), завжди є подією в суспільному житті міста й області. 10 листопада 2017 року зі своїм творчим доробком до краян прийшов художник Віктор Бабенко.

Професійно вибудована експозиція, ненав'язлива урочистість, жива музика (саксофон) і роботи – як запрошення до діалогу. У прайс-листі про Віктора Савелійовича сказано, що «народився в Полтаві 1957 року, навчався в Харківському художньо-промисловому інституті (нині Державна академія дизайну та мистецтва) 1981–1986 рр. За фахом – художник декоративного мистецтва. З 1993 року працює викладачем на кафедрі образотворчого мистецтва психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Коло мистецьких та дослідницьких пріоритетів автора досить широке:

краєзнавство, фольклор і етнографія України, світова і вітчизняна міфологія, культурознавство, філософія. В експозиції подано переважно роботи з новітнього мистецького доробку художника, ті, що експонуються вперше».

На урочисте відкриття виставки завітали рідні, друзі, колеги, учні. З теплими вітальним словом до присутніх звернувся ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Микола Іванович Степаненко. З відкриттям виставки митця поздоровили голова Національної спілки художників України Юрій Олексійович Самійленко, заслужений художник України Микола Васильович Підгорний, директор Полтавського художнього музею імені Миколи Ярошенка (Галереї мистецтв), мистецтвознавець Ольга Миколаївна Курчакова, куратор сайту митців Полтавщини «Арт-Дайджест» Василь Васильович Тарасенко.

Своїми враженнями з відвідувачами ділилися маститі митці, з-поміж них і завідувач кафедри образотворчого мистецтва ПНПУ, народний художник України Анатолій Євгенович Чернощоків. Він високо оцінює набуток свого колеги й наголошує, що його як архітектора зацікавила передусім реконструкція Полтавської фортеці 1712 року та й загалом краєзнавчий напрямок у творчій діяльності Віктора Бабенка. Анатолій Євгенович згадує низку

книг про Полтаву, у створенні яких брав безпосередню участь Віктор Савелійович, із захопленням говорить про його монументальні твори, скульптурні роботи, експозиції, які стали окрасою багатьох музеїв. Не забув сказати відомий архітектор про те, що герб і прапор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка створив Віктор Бабенко, так само, як і емблему психолого-педагогічного факультету.

Тепер познайомимося з експозицією. Робіт багато, майже 70, вони різні, якимось навіть несподівано різні. Виставка багатопланова: тут і краєзнавчі спроби художника, і відлуння сивої нашої давнини – прадавні ремінісценції слов'янського Космосу, й одвічність української світоглядної традиції, і легенди Доби козаччини, і загадкові метафізичні полотна – як відлуння в пам'яті спогадів про збігли часи Земної цивілізації. Поруч – портрети сучасників та діячів минувшини.

Дещо несподівані полотна з новітнього творчого доробку художника – 2016–2017 років. Це, за його словами, так звані арт-концепти, котрі він позиціонує як лабораторне, пошукове мистецтво. Художній простір митця – строкатий, насичений темами й персоналіями. І все це одразу, в одній експозиції. Хтось із відвідувачів із цього приводу кинув крилату, як для такої ситуації, фразу: *«Ризиковано, але цікаво»*.

На першому від входу пілоні привертає увагу досить велике полотно – «Фортеця Полтава 1712 року», реконструкція, чи, як запевняє сам чародій пензля, художнє відтворення Полтави початку XVIII століття – данина митця своїм краєзнавчим уподобанням. Тема реконструкції та відтворення краєвидів Полтави минулих часів, над якою митець працює понад 25 років, – ретропогляд на історію набутків і втрат, досягнень та поразок нашого міста, яке небезпідставно поіменували духовною столицею України. Ці твори відомі шанувальникам полтавських старожитностей, вони неодноразово експонувалися на муніципальних виставках, публікувалися в краєзнавчих виданнях. Але в попередніх роботах відтворювалися здебільшого краєвиди міста та його околиць XIX – початку XX століття. В експонованому творі автор уперше представляє Полтаву початку XVIII століття. На полотні відтворено архітектурне обличчя стародавнього міста-фортеці. На той час у ньому вціліли всі дерев'яні культові споруди, а мурованої не було жодної. Бачимо Басманівську, Мазурівську,

Київську, Спаську сторожові брами, фортифікаційні споруди й вали. Створенню картини передувала копітка дослідницька робота, яка, на глибоке переконання Віктора Савелійовича, потребує продовження. Як зазначає художник, у процесі вивчення матеріалів неоціненну допомогу авторові надали знані полтавські краєзнавці – Володимир Мокляк, Олег Безверхній, Юрій Гужва, Олег Лебединський. В експозиції виставки натрапляємо на ще два шедеври краєзнавчого спрямування: «Полтава 1708 року» та «Полтава. Різдво 1618 року». Вони – творчий розвій улюбленої історичної теми. Варто зауважити, що краєзнавчі розвідки Віктора Бабенка використано у фільмі «Полтавська фортеця», що з'явився 2016 року на ТРК «Лтава» у циклі авторських програм «З одвічністю на ти. Полтавщина архітектурна» Людмили Нестулі.

Художник Віктор Бабенко. Фото

Милує око й доробок, що торкається образів і тем української старовини. З-поміж них – полотна «Млин часу», «Вечірні зорі», «Бранець Волі. Дума про Сірка», «Володар степу». У творах приваблює лапідарна узагальненість вирішення теми, її епічна символічність. Це – полотно-символи, а поруч – полотна-перекази: «Від Землі, від Води, від Трави...», «Дідусь Панас. Вішун», «Діти лісу», «Мавка». У них – відгомін езотерічної традиції прадавньої Полтавщини, відлуння міфічних уявлень українського народу. Варто згадати й попередні роботи на цю тему: «Характерник. Сила козацька», «Смарагдова ніч», «Рюген», «Купальська ніч», «Ярило. Чорне сонце», «Одвічний Мамай». Їх органічно єднає високий рівень виконавської майстерності й заглибленість у тему. Це погляд інтелектуала-сучасника на загадковий прадавній світ України.

Поряд із картинами, що висвітлюють величнї сторінки української минувшини, бачимо полотна, присвячені вивченню невичерпних світоглядних традицій: «Валгала. Світ Одіна», «Сон Будди», «Готична містерія», «Містерія Єгипту». Вони – роздуми автора про розмаїття цивілізаційних шляхів людства, унікальність культурного досвіду і світоглядних реалій різних племен та народів. Ці роботи представляють іншу велику тему в мистецькому доробкові художника, міфічно-символічне осмислення земних шляхів людства, пошуки їхніх первнів у запаморочливих безоднях минулих часів і в неозорих просторах нашої людської уяви. Промовисті назви цих полотен: «Сни Атлантиди», «Інша земля, інше небо», «Vita Nova», триптих

«Третя реальність». Дещо ніби причаїлися інші, не менш загадкові і знакові роботи – притчі, своєрідна «інформація до роздумів» про примхливу метафізику осягнення буття: «Долина Самітників», «Забута притча», «Ліліт», «Спокуса святого Антонія», «Острови блаженних», «У просторі Фукса. Портрет Лілі Воронцової», «Народження Венери. Присяга Сальвадоріві Далі», «Брама Істини», «Кумир. Апофеоз віри», «Містерія буття. Прелюдія», «Філософ. Портрет Мераба Мамардашвілі», «Садівник», «Вселенський Вавилон». Саме в їхніх заглибах затаїлися глибокі та неоднозначні розмисли автора про парадоксальну природу інтелектуального простору людства, про загадковість «механіки» світосприйняття, про неминучість «міфізації» свідомості, про нашу приреченість на міфотворчість. Саме ці роботи перетинаються з пріоритетами автора в царині його культурознавчих розвідок і досліджень, що є окремою сферою його діяльності, – з'ясування шляхів «прямування» культурогенних процесів у межах нашої земної цивілізації. Утім, у мистецьких пошуках закріплюємо зовсім інший напрямок творчої діяльності Віктора Савелійовича. Частково ми вже ознайомилися з ним на пам'ятній для полтавців виставці «Арт-лабораторія». В експозиції сьогоденного «Поточного перегляду» такі роботи подано системніше й розгорнутіше. Це так звані арт-концепти. Автор і сам визнає, що назва не зовсім удала, але такі твори – то його наполегливі спроби виражальними засобами мистецтва транслювати певні емоційні стани й відчуття, так би мовити, у чистому вигляді. Перебуваючи вічно-віч із цими полотнами, по-справжньому відчуваєш якийсь легкий емоційний контакт із ними. Віктор Савелійович щиро зізнається, що ідея цього проєкту з'явилася ще 1984 року, а втілювати її митець почав лише нещодавно і планує цей напрямок власної творчої діяльності активно поглиблювати й розширювати. Серед арт-концептів вияскравлюються своєю самобутністю такі роботи, як «Край вічності», «Води земні та небесні», «Око Бога», «Горній Єрусалим», «Білий пейзаж», «Зерно істини», «Цивілізація», «Вознесіння».

Поміж відвідувачів – і ті, кого Віктор Савелійовича веде в мистецькі світи. Стиха, але жваво вони щось обговорюють між собою, а побачивши Віктора Савелійовича, дивляться на нього як на людину, яку знали давно, а тепер, зустрівши знову, ніби і пізнають, однак бояться помилитися. Це студенти заочного відділення психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, які здобувають фах художника. Вони не живуть у Полтаві й знають автора робіт здебільшого як викладача, а не як митця. На заняттях із матеріалознавства він навчав їх тонкощів використання акварельних

та масляних фарб, розповідав про техніки їхнього застосування, викладаючи пластичну анатомію та скульптуру, знайомив їх з особливостями будови тіла, виправляв помилки в зображенні гіпсових голів, облич, носів, губ, вух, аналізуючи рисунок, звертав увагу на правила зображення предметів, фігур людей і тварин, установлення пропорцій, гру світла й тіней, моделювання форм, положення об'єктів у просторі, хвалив і підбадьорював, критикував, не ображаючи, з гумором, делікатно, ненав'язливо, по-філософському, часто покликаючись на думки видатних художників, учених, відомих людей. Й ось тепер ніби нове знайомство, тепер перед ними не просто викладач, а невідомий їм до цієї миті Майстер. Студенти поділилися своїми враженнями від побаченого:

«Для мене виставка робіт художника – яскраве свідчення, що в образотворчому мистецтві України прийшов майстер – цікавий своїми думками, баченням й основне – відтворенням як традиційними методами, так і новаторським зображенням об'єктивної дійсності. Знайомлячись із картинами, я мала велике задоволення та розуміла, що ці, за моєю оцінкою, шедеври спонукають не до споглядання, а до глибокого прочитання. Дивує і приємно вражає саме хист майстра вловити психологічне «дихання», момент, через який і розкривається якась потаємна грань характеру, особистості. А ще імпонує колористика, тонке нюансування. Творчий темперамент художника (а він подібний до кришталево чистого гірського джерела) вивів його складною звивистою дорогою пошуків каторжної праці до свого бачення й розуміння. Усі картини гарні та досконалі. Вони рясніють питаннями, на які ще не маю відповіді. Але вони пробуджують емоції, у них перетинаються дві реальності: допустима всім і досяжна лише художникові. Та найсильніше враження на мене справила картина «Білий пейзаж». Цю річ сприймаєш відразу, ще не усвідомивши глибини закладеного в ній змісту. Митцеві вдається передати особливий настрій, який знаходить у вас певний відгук, внутрішнє емоційне співзвуччя, світ картини раптом стає вашим світом. Потім ви поступово починаєте розуміти думку художника, вирізняти деталі. Ви оцінюєте складність поверхні картини, упевненість малюнка, безпомилковість у виборі фарб. У Віктора Бабенка свій неповторний почерк. Після перегляду виставки вам здається, що надихалися чистого повітря, пересвідчуєтеся, що мистецтво – найкращий цілитель людської душі. Усім рекомендую прийти й ознайомитися із творчістю щирого та геніального художника – Віктора Савелійовича Бабенка» (**О. Решетняк**, гр. ОМ–251).

«Найбільше мене вразила картина «Білий пейзаж». Незважаючи на досить розмитий туманом пейзаж, я розгледіла привабливе літо в найпрекраснішій його порі – на золотій середині. Коли дивлюся на картину, мені здається, що над землею зовсім немає

повітря, жодна травинка, жоден листочок на гілках дерев навіть не ворухнуться і усе вкрите густим, як молоко, туманом. А небо лагідне та бездонне, немов безмежний океан. Воно прозоре й чисте, ледь зарожевіле. Здається, що через мить ми разом з автором зустрінемо теплий та яскравий сонячний день. Та поки що сонце причаїлося за горизонтом і не відчувається літньої спеки, а ранкове повітря настільки чисте й водночас насичене, що хочеться вдихнути його на повні легені. Хоч на картині й не зображено жодної живої душі, цей пейзаж наскрізь пронизаний буттям природи. Авторіві вдалося поєднати нижній і водночас сором'язливий дух її. Віктор Савелійович Бабенко зміг настільки реалістично відтворити цей пейзаж, що я, сама того не запричіваючи, змогла поринути в дивовижну казку сонної ранкової природи» (**Т. Федірцян**, гр. ОМ–151).

«Особливо запам'яталися експериментальні роботи майстра, розміщені в центрі експозиції: «Води земні та небесні», «Око бога», «Путь», «Душа бога», «Вознесіння», «Край вічності». Хочеться сказати кілька слів про ті картини, які особливо торкнулися мого серця, – «Вечірні зорі» та «Мавка». На мою думку, особливістю «Вечірніх зір», є її лаконічність та ніжність кольорів. Символізм цієї роботи навіть думки про рідний дім, теплу осінь, дружну родину. Можливо, таке враження в мене склалося через кольорову гаму, а можливо, через композиційне рішення – трое пташиних гнізд на тлі вечірнього неба, де з'явилися перші три зорі, – немов іскорки сімейного вогника. Вразила мене картина «Мавка», центром композиції якої є лісова дівчина-мавка. Цей ніжний образ припав мені до душі не лишень кольоровою гамою, але і своєю витонченістю. У цій роботі я побачила себе. Якщо ж говорити про загальне враження від виставки, то я залишилася цілком задоволена. Певна, що кожен, хто відвідає її, поспішатиме творити прекрасне» (**В. Санько**, гр. ОМ–151).

«Коли дивишся на роботи Віктора Савелійовича Бабенка, мимовільно поринаєш у той світ, який він хотів передати. Кожна з картин випромінює свою абсолютну позитивну енергетику. Бездоганний мазок художника робить полотна живими. У них переплітаються різні релігії, філософії, роздуми над вічністю буття. Розумію, що митець весь час перебуває в пошуках нових ідей, сюжетів для своєї творчості. Найбільше мене вразила картина «Народження Венери. Присвячення Сальвадорі Далі» (1990 р.). Завдяки техніці лесерування художник оригінально передає простір. Майстер поєднав сюжети таких відомих митців, як Сандро Боттічеллі та Сальвадор Далі, тобто епоху раннього Відродження та сюрреалізм. Центром композиції картини є фігура Венери, що пливе на мушлі до берега. На полотні зображено безліч предметів, кожен з яких наповнений символічним змістом. Піщаний годинник у моєму баченні – вічність, мінливість. Переконана, що сюрреалізм у візії автора – символічне непорозуміння складності світу. У композиції

картини художник порушує філософські проблеми краси, вічності, часу, буття. Вона спонукає всякого на світлі вчинки» (**В. Трач В**, гр. ОМ–151).

«Ти чуєш кроки? Прислухайся, ти чуєш ці кроки? Тихенькі й обережні. Це люди несуть свої душі в храм мистецтва. Щоб душа прийняла освячену купіль. І, занурившись у прекрасне, очистилася від усього зайвого та грішного. Доторкнувшись до мистецтва Віктора Савелійовича Бабенка, погані думки та емоції самі собою покидають душу й розум. Отже, переживши катарсис, твоя душа мандрує в чарівний світ високих почуттів. Небесний світ тебе заспокоює. Чарівний космос тебе манить. Та неповторна Земля не перестав тебе захоплювати. І ти маленькими, неспіливими кроками йдеш різними світами. Раптом ти відчуваєш за спиною крила, навіть розумієш, що то не просто крила. То твої вітрила, завдяки яким ти вже не йдеш. Ти вже злітаєш до висоти небес і можеш споглядати все це у сяєві світла. У той момент ти розумієш, що тільки те, що зроблене з любов'ю, варте існувати в цьому світі й у нашому щоденному житті» (**О. Давиденко**, гр. ОМ–151).

«Споглядаєш твори цього митця і розумієш, що народжені вони у хвилину творчого натхнення, яке, ніби Божа благодать, зійшло на людину, осяяло її неземною силою, – і сталося диво: на світ з'явилося чарівне живописне полотно. Є картина, дивлячись на яку, ніби мандруєш земним раєм («Полтавщина»). Є твори, за якими добре вивчати історію країни, людини, людської культури, міфології, релігії: «Садівник», «Іван Богослов», «Горній Єрусалим», «Драconi Всесвіту», «Одкровення світу», «Цивілізація», «Зоряний сад», «Прелюдія». У Віктора Савелійовича є полотна-портрети: «Тарас Шевченко», «Сократ», «Портрет студентки», «Портрет Перепелиці О. О.». Картини митця мають традиційну форму, виконані в класичній манері. Олія й полотно – основні складники такого виконання. Тут увесь він, художник, увесь його внутрішній світ, його сумніви, його знахідки, його питання й відповіді. Картини Бабенка магнетично приваблюють. Він завжди непередбачуваний, тому що діапазон його творчого натхнення вельми розлогий. Щаслива ця людина, бо пізнала себе, знайшла власне місце в житті, розвинула свої здібності й відчула радість від того, що її праця потрібна іншим» (**А. Семеник**, гр. ОМ–151).

«Його картини спонукають не до споглядання, а до глибоких роздумів. Цікаво вловлювати якусь потаємну рису характеру самого художника. Віктор Бабенко – це багатогранний талант, добрий й щедрий, бо такими є його картини. У творах автора переплітаються душа і серце. Кожна картина містить глибокий зміст, який треба пізнавати.

Якщо про Сальвадора Далі говорять як про генія сюрреалізму, то Віктора Савелійовича можна назвати генієм українського, новітнього сюрреалізму. Загадковими, містичними, таємничими та фантастичними є його картини» (**Я. Маштабрика**, гр. ОМ(дм)–15).

«Виставка робіт художника Віктора Бабенка – яскраве свідчення, що в образотворче мистецтво України прийшов майстер, цікавий своїми думками, баченням й основне – відтворенням як традиційними методами, так і новаторським зображенням об'єктивної дійсності. Особливо приємно вражають майстерністю виконання численні портрети людей, у яких відчувається характер. Виставка цікава, роботи наповнені образністю, любов'ю до навколишнього світу, прагненням творити добро для людей» (А. Івашенко, гр. ОМ–251).

«Відвідавши виставку талановитого художника, за сумісництвом викладача Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Віктора Савелійовича Бабенка, я отримала колосальне задоволення, пересвідчилася, що мій педагог – дуже різнобічна, цікава людина, яка черпає своє натхнення від навколишнього світу, подій, які в ньому відбуваються, та людей. Саме ці пошуки творець виражає у своїх картинах. Тому вони й виходять такими насиченими, казковими та містичними. Я помітила, що в багатьох полотнах автор намагається передати часовий простір, час, що плине від минулого до майбутнього. Дуже сподобалась картина з кораблями. Вони, кораблі, – це люди, які намагаються полетіти до своїх мрій, а дерева – наче навколишній світ. Полотна захопили мене одразу. Вони такі пронизливі, передають глибину простору. Кажуть, можна дивитися на три речі: як тече вода, як горить вогонь та як сяє зоряне небо. Так можна сказати й про ці картини. Їх би я споглядала цілу вічність. Я не побоюся цього слова, але Віктор Савелійович Бабенко – геніальний митець» (І. Мушкет, гр. ОМ(дм)–15).

«Яскраві, глибокі кольори, чітко означені предмети, зміщена перспектива. Чим далі предмети, тим вони більші. Це все присутнє в роботах художника Віктора Бабенка. Кожна робота унікальна, глибока за змістом, спонукає глядача задуматися над плином життя, минулим, сучасним та майбутнім. Мені сподобалося декілька картин художника, серед яких і «Садівник». Вона зачаровує своєю манерою виконання, співвідношенням кольорів. А садівник постає в образі мудреця. А які дивовижні, бездоганні квіти, а яке небо...» (В. Ранюк, гр. ОМ(дм)–15).

Виставка – певний підсумок авторських роздумів і намагань відтворити мовою картин світ у всьому його багатогранні. Насиченість картин символами й алегоріями не сприяє простоті розуміння їх. Але, знайомлячись з експозицією, вирізняємо окремі кластери тем, з'ясовуємо певні мистецькі пріоритети, водночас поступово звикаючи до форм та методів їхнього втілення. У полотнах починаємо вбачати складні й неоднозначні зв'язки між вічним і минулим, небесним і земним, згодом розуміємо, що в тих роботах більше запитань, аніж відповідей. Тому й звертаємося до Віктора Савелійовича із запитанням:

– Про що Ваші роботи?

– Імовірно, це комусь може видатися несподіваним, але вони про життя. Річ у тім, що ми легше і природніше звикаємо до Світу, аніж навчаємося його розуміти. Основна проблема осягнення Світу саме в тому й полягає, щоб наразитися на його незбагненність. Очевидне не потребує пояснень, і тому не відразу і не у всіх виникає потреба побачити неочевидність очевидного. Адже лише незрозуміле потребує вичерпних пояснень, і лише тоді можливе наповнення пізнанням сенсу нашого життя. Відстань між «дивитися» й «бачити» не менша, ніж віддаль між «бачити» та «розуміти». Лише усвідомлення незрозумілості Світу надає нам бодай якийсь шанс щось у ньому збагнути. Ми звикли до незрозумілого й навчилися жити з цим нерозумінням. Ми не знаємо, як працює комп'ютер, смартфон, айфон та інші гаджети, що не постає на заваді тотального використання їх. А картини... Це спроба вийти за межі звичності повсякдення, створити простір, у якому можливі інші принципи світосприйняття, інший ракурс бачення реальності, урешті, це намагання показати незвичне у звичному. Можливо, це утопія, а може, і ні. Час покаже. Бо він найсуворіший та найоб'єктивніший критик усього перебулого.

– Що є для Вас мистецтво?

– Колись щось подібне, але про фізику запитали у видатного вченого, нобелівського лауреата Ричарда Фейнмана. Фізика, – відповів він, – це те, чим фізики займаються у вільний від роботи час. От і для мене мистецтво є так само тим, що я роблю у вільний від роботи час. А загалом же мистецтво – явище й дотепер остаточно незбагненне. Це універсальний транслятор усієї, без винятку, інформації, і водночас мистецтво – єдиний посередник між внутрішнім і зовнішнім, реальним та ірреальним, такий собі універсальний синхронізатор мислення й буття. Для мене особисто – це спосіб порозуміння зі Світом. Але це, так би мовити, чиста аналітика, а основна складність полягає в тому, що це ще й форма втілення і трансляції чуттєво-емоційного складника інформації. А як сказати по ширості, то я вже понад чотири десятки літ розмірковую над цим питанням. Утішає хіба те, що творчості мої розмірковування не заважають. Просто вони в іншій площині, тобто роздуми про мистецтво й саме мистецтво ніколи не перетинаються. Як на мене, складність розуміння сутності мистецтва полягає в тому, що ця трансляція інформації здійснюється не в мистецтві, а через нього. До речі, майстрам культурного мистецтва це відоме вже понад дві тисячі років і це є головною передумовою можливості і

правомірності іконописання та сакрального живопису.

– **У якому стилі Ви працюєте?**

– Мені часто задають таке питання, хоча ще чи не останнє з того, що мене турбує. Я звик до нього й навчився спокійно відповідати. Свого часу хтось із видатних кутюр'є, на жаль, не пам'ятаю, хто саме, виголосив: «Людина – це стиль». Так само і в мистецтві: що майстер – то стиль. Це вже потім, *post factum*, історики й теоретики мистецтва, а також мистецтвознавці все створене проаналізують, управно систематизують, узагальнюють, зробилять якісь висновки, укладуть у схеми. Але, повторюю, кожен художник – це стиль. Це, зрештою, як почерк, він у кожного унікальний і неповторний. Я підозрюю, що лише за умови відсутності власного стилю митці змушені відносити свої роботи до того або того мистецтвознавчого стилю: абстракціонізму, символізму, сюрреалізму, експресіонізму, поп-арту... Що цікаво, імпресіоністи себе такими не вважали, поміж себе вони вирізняли художників великих і малих бульварів. Адже, погляньте, невже Сьора схожий чимось на Сіслея чи Дега – на Ренуара? Ні, це наша звичка все зводити до якихось спрощених схем. Для тих, кому конче необхідно визначитися в питанні, у якому стилі працюю я, скажу, що визначаю його як метафізичний реалізм, або метареалізм. Для мене це зовсім неважливе, а людям, які прагнуть убити все у схеми, можливо, приємно, що я теж укладаюся в схеми. Таке визначення не є хибним, воно, на мою думку, просто зайве. Бо, визначившись у стильовому напрямку, зрештою, ти стаєш його заручником. Я на таке не згоден. Огляньте експозицію – і ви легко в цьому переконаєтеся.

Виставка нікого не лишила байдужим. Вона змусила замислитися над багатьма речами, зокрема над незбагненими шляхами мистецького пошуку. Радувало те, що в залі багато молоді. Уважні, задумливі, зацікавлені. Хтось знизував плечима – нічого, мовляв, нового, нічого цікавого. Хтось намагався сприйняти і збагнути побачене. Хтось віднаходив у роботах щось своє, робив якісь відкриття. Подивувала всіх назва – «Поточний перегляд». Для автора, можливо, так (бо ця виставка далеко не перша і, сподіваємося, не остання), а от для відвідувачів, для багатьох тих, хто вперше відкрив для себе художній світ Віктора Савелійовича, як і для тих, хто давно із ним знайомий, хто спостерігає і щоразу дивується відкриттям митця, – цей перегляд аж ніяк не поточний. Центральний пілон, де створено композицію з шести арт-концептів,

молодь активно використовувала для колективних фото й селфі. Окремі відвідувачі підходили до автора й доброзичливо радили йому, як і що належало би намалювати, що не варто було б виставляти. Віктор Савелійович, заглиблений у власні думки, вдячно схилив голову, і вже, мабуть, уявляв-бачив нові сюжети.

І ще одна показова прикмета нашого часу – відвідувачі запевнято фотографують роботи й себе на їхньому тлі, щоб потім викласти їх на сторінках Інстаграму, у Фейсбуці, розіслати Вайбером друзям та знайомим. Автор не заперечує – презентація відбулася. Він відкрив нові грані свого таланту, показав свої творіння – хай, як казав наш безсмертний Тарас, «ідуть меж люди».

Були представники преси й телебачення, були інтерв'ю, репортажі, діалоги. Упродовж виставки Віктор Савелійович провів декілька добродійних екскурсій для молодшого покоління міста. Тинейджери виявили жваву й безпосередню зацікавленість набуток митця, запитували, висловлювали власні міркування стосовно побаченого і сприйнятого на виставці, за що їм від художника щира вдячність. Ще про одну вельми сутнісну річ хочеться сказати: творчість Віктора Бабенка потребує вдокладненого мистецтвознавчого аналізу. І то справа не майбутнього, навіть не завтрашнього, а вже сьогоднішнього дня. Наостанок запитуємо в художника:

– **Що для Вас особисто означає вислів «життя в мистецтві», і як Ви його розумієте?**

– Із твердістю кажу, що словосполучення ця досить суперечлива й неоднозначна. Художник живе не в мистецтві, а в процесі продукування мистецької речі. У вже створеному художникові просто нічого робити, треба неодмінно рухатися далі. Тут відмінність така сама, як і відмінність між стоячою і проточною водою. Необхідно постійно занурюватися в товщу невідомості. Творчість – це стан постійного пошуку. Нових тем, відповідей, нових глибин, навичок. Потрібне бажання й цілковита переконаність у тому, що те має сенс бодай для тебе самого, що те, над чим працюєш, варте витрачених зусиль. Потрібне, зрештою, розуміння того, на що ти не марнуєш власний час. Тому хочу побажати своїм учням знаходити себе не в мистецтві, а у творчості. А буде творчість, то буде й мистецтво.

Краще й не скажеш. Нехай же усякчас і повсюдно панує творчість, а такі достойники, як Віктор Бабенко, причащають нас красою, уселяють віру у світлість днів, років, століть грядущих.

